

บทความที่ : **24**
Article :

ประวัติศาสตร์และเครือข่ายอำนาจการเมืองของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดอุดรธานี

History and political power network of members of
the House of Representatives in Udon Thani
Province

คะนอง พิลุน *

Kanong Pilun

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์. วิทยาลัยการเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

E-Mail: kanongpilun@hotmail.com [Asst.Prof., College of Politics and Governance,
Mahasarakham University]

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมความเป็นอยู่ของจังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อศึกษาข้อมูลนักการเมือง จังหวัดอุดรธานีที่เคยได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ยุคแรก จนถึงยุคปัจจุบัน 3) เพื่อศึกษาพรรคการเมือง เครือข่ายและความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนสนับสนุนทางการเมืองแก่นักการเมืองในจังหวัดอุดรธานี 4) เพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตพื้นที่การเลือกตั้งจังหวัดอุดรธานีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน 5) เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของนักการเมืองถิ่นในระดับเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานีสู่บทบาทการเมืองในระดับชาติ การศึกษานักการเมืองถิ่นจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผลการศึกษาพบว่า ตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทย มาสู่ระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 – 2554 จังหวัดอุดรธานีมี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 69 คน นักการเมืองหญิง จำนวน 4 นักการเมืองชาย จำนวน 65 คน มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่อยู่ในตำแหน่งสูงสุด 7 สมัย คือ นายเฉลิมพล สนิทวงศ์ นายประจวบ ไชยสาส์น และนายรักเกียรติ สุขธนะ นักการเมืองจังหวัดอุดรธานีที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี โดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และส่วนมากเป็นข้าราชการ นักธุรกิจ พ่อค้า และเป็นกลุ่ม นักการเมืองที่มาจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล เครือข่ายและความสัมพันธ์ของนักการเมืองในจังหวัดอุดรธานีมีกลุ่มการเมืองที่สำคัญคือ กลุ่มเสรีไทยจังหวัดอุดรธานี เครือข่ายทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและทำให้ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้ง เครือข่ายคนเสื้อแดง และเครือข่ายพรรคการเมืองภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

รูปแบบและวิธีการหาเสียงของนักการเมืองถิ่นอุดรธานีที่สำคัญ คือ การใช้หัวคะแนนในกลุ่มของผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น การลงพื้นที่เดินพบปะพูดคุย การใช้ความสามารถเฉพาะตัว การแจกเงินซื้อเสียง การหาเสียงแบบเข้าถึงชาวบ้าน การปราศรัยย่อในพื้นหมู่บ้าน แจกบัตรแนะนำตัวผู้ลงสมัคร การติดป้ายหาเสียง การ

ใช้รถแท็กซี่ การปราศรัยใหญ่ระดับพื้นที่จังหวัดที่มีนักการเมืองคนสำคัญของพรรคร่วมปราศรัยด้วย การใช้ระบบหวัคะแนน การแจกเงินเพื่อเป็นแรงจูงใจให้มารับฟังการปราศรัย การร่วมงานมงคล อวมงคล และงานพิธีการทางศาสนา

คำสำคัญ: สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุดรธานี; เครือข่ายความสัมพันธ์; บทบาทของเครือข่าย; กลุ่มผลประโยชน์; กลยุทธ์และวิธีการหาเสียง

Abstract

The study of local politicians in Udon Thani Province has 5 objectives comprising: (1) to study political history including economic background and social livelihoods in Udon Thani Province (2) to discover the information regarding politicians in Udon Thani Province who have been elected as the members of house of representative since the first time until present (3) to study the networking politicians and their interest groups in Udon Thani Province (4) to explore forms and methods of election campaign of the a *candidate* for election as a *member* of the *House of Representatives* in Udon Thani Province since ancient time to present and (5) to seek to understand the interconnection between local politicians in Udon Thani Province and the national politicians.

The study of local politicians in Udon Thani Province employed qualitative research methodology extracting information and data from relevant documents as well as in-depth interviews.

The study revealed that there are totally 69 members of the house of representative in Udon Thani Province during period of democratic transformation from 1933 to 2011. These include: 4 female and 65 male politicians and three of them namely: Mr.Chalernpol Sanitwongchai, Mr. Prachuab Chaiyasan, and Mr. Rakkiat Sukthana were elected to the House of Representatives in seven consecutive elections.

Most of the politicians elected as members of the House of Representatives in Udon Thani Province are male. They are mostly from the governmental; business; and entrepreneurship background as well as there are previously the local politicians such as the members of

provincial administrative organizations, municipalities, and district administrative organizations.

The main political networks playing a key role in supporting and strengthening the successful election in Udon Thani Province comprise: the Udon Thani Free Thai Movement; the local political network; the red- shirt network; and the political party network under the leadership of Thaksin Shinawatra.

The remarkable techniques of political campaigns in Udon Thani Province are: canvassing to influence peer group; filed-visit communication; door-to-door communication; personal relationship; lobbying; area-based campaigning; name- card introduction; using other channels to spread messages such as poster; microphone car; organizing specialized conference; attending both celebrating or tragic ceremony for example influencing religious belief.

Keywords: Politicians Udon Thani Province; Politicians Networks; Interest Groups; Voting Techniques

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยนับตั้งแต่ พ.ศ. 2475 – 2554 ประเทศไทยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว 24 ชุด มีการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 23 สมัย แบ่งเป็นการเลือกตั้งทางอ้อม 1 สมัย (การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งแรก พ.ศ. 2476) และการเลือกตั้งทางตรง 22 สมัย (เริ่มตั้งแต่การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2480 จนถึงการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ.2554) และมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยตรงครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2543 และนับตั้งแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญเปลี่ยนเป็นอันดับต้นๆ ของโลก สะท้อนถึงปัญหาทางการเมืองของสังคมไทยมาอย่างยาวนาน การศึกษาวิจัยทางด้านการเมืองการปกครองไทยโดยส่วนใหญ่มักก้าวข้ามการอธิบายถึงต้นตอสาเหตุและสถาบันทางการเมืองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อรัฐประหารอย่างครอบคลุมรอบด้าน และการศึกษาการเมืองการปกครองไทยที่ผ่านมายังคงมุ่งเน้นไปที่การเมืองระดับชาติเป็นส่วนใหญ่ สิ่งที่ขาดหายไปของภาคการเมืองที่ศึกษากันอยู่ก็คือสิ่งที่เรียกว่า “การเมืองถิ่น” ที่เป็นการศึกษาเรื่องราวของการเมืองที่เกิดขึ้นในอาณานิคมของท้องถิ่นจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นภาพคู่ขนานไปกับการเมืองระดับชาติอีกระนาบหนึ่ง เพราะในขณะที่เวทีการเมืองระดับชาติกำลังเข้มข้นไปด้วยการชิงไหวชิงพริบของนักการเมืองในสภาฯ และพรรคการเมืองต่าง ๆ การเมืองอีกด้านหนึ่งในพื้นที่จังหวัด บรรดาสมัครพรรคพวกและผู้สนับสนุนทั้งหลายต่างกำลังดำเนินกิจกรรมเพื่อรักษาฐานเสียงในพื้นที่ด้วยเช่นกัน และทันทีที่ภารกิจการเมืองระดับชาติสิ้นสุดลง การลงพื้นที่พบประชาชนตามสถานที่ต่าง ๆ และการร่วมงานบุญงานประเพณี เป็นสิ่งที่นักการเมืองผู้หวังชัยชนะในการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติให้ได้อย่างทั่วถึงมิให้ขาดตกบกพร่อง และบทความหรืองานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการอธิบายศูนย์กลางของอำนาจทางการเมือง เช่น คณะรัฐบาล พรรคการเมือง รัฐสภา ระบบ

ราชการ ฯลฯ โดยขาดข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจจะเป็นความตั้งใจของนักวิชาการเองที่มีข้อจำกัดในหลายประการ (ประเทือง ม่วงอ่อน, 2556, น. 1-3)

การทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมและทัศนคติของตัวนักการเมืองทั้งในโลกของความเป็นจริงและอุดมคติจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะโดยส่วนใหญ่มักเป็นที่ทราบกันว่า สิ่ง que แสดงออกทางการเมืองของนักการเมืองในฐานะผู้แทนประชาชนที่ได้รับการเลือกไม่ว่าจะเป็นฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้าน มักเป็นเรื่องที่มีวาระซ่อนเร้นหรือสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายหลังปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการแสดงออกของนักการเมือง จึงมักมิได้ปรากฏภายใต้ความเป็นจริง (truth) ที่วางอยู่บนพื้นฐานของอุดมการณ์หรือแนวคิดทางการเมือง ที่มีความรู้สึกหรือทัศนคติในเชิงอุดมการณ์ที่มุ่งเป็นตัวแทนประชาชนในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการ กล่าวคือ การเป็นตัวแทนในการต่อสู้เรียกร้องผลประโยชน์ให้กับประชาชนทั้งในพื้นที่ที่ตนได้รับการเลือกตั้งและในฐานะของการเป็นผู้แทนประชาชนทั้งประเทศ แต่ประเด็นที่กล่าวถึงกันมากของผู้แทนก็คือเรื่องผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสาธารณชนได้กล่าวถึงและวิพากษ์วิจารณ์ต่อความเป็นนักการเมืองที่จำเป็นต้องแยกแยะและการวางสถานะของนักการเมือง จนกระทั่งในปัจจุบันได้มีการออกกฎหมายว่าด้วยการทับซ้อนกันของผลประโยชน์ พระราชบัญญัติพรรคการเมืองและรวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองและพรรคการเมืองฉบับต่าง ๆ นอกจากยังนี่ยังได้กำหนดให้มีกระบวนการทางศาลที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองโดยตรงหรือศาลการเมือง ทำหน้าที่ในการพิจารณาคดีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยเฉพาะ ดังปรากฏผลการพิจารณาคดีต่อนักการเมือง อาทิ กรณีการตัดสินคดีที่ดินรัชดา ให้จำคุก พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี 2 ปี ในฐานะผู้ใช้อำนาจในการซื้อขายที่ดินของคุณหญิงพจมาน ดามาพงษ์ ภรรยา และการตัดสินจำคุกนายรักเกียรติ สุขธนะ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี และอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น (ณัฐพงศ์ บุญเหลือ, 2556, น. 1-4) และคดีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนักการเมือง และเชื่อมโยงกับครอบครัวของนักการเมือง ยังคงมีปรากฏเรื่อยมา ซึ่งสะท้อนภาพความสัมพันธ์เชิงผลประโยชน์และเครือข่ายทางการเมืองในพื้นที่

จังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดใหญ่มีเขตการเลือกตั้งมาก โดยตั้งแต่ พ.ศ. 2476 จนถึง พ.ศ. 2554 มีนักการเมืองถึง 69 คน ประกอบด้วยเพศชาย 65 คน และเพศหญิง 4 คน และมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างยาวนาน มีเครือข่ายทาง

การเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นมากมาย ซึ่งจังหวัดอุดรธานีได้ชื่อว่าเป็นเมืองหลวงของคนเสื้อแดง ที่ถือเป็นเครือข่ายทางการเมืองที่สำคัญ ดังการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2555 พรรคเพื่อไทยได้ส่งนายวิเชียร ขาวขำ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ลงสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีในนามกลุ่มเพื่อไทยอุดรธานี โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี พรรคเพื่อไทย และนายขวัญชัย ไพรพนา ประธานชมรมคนรักเสื้อตร “คนเสื้อแดง” สนับสนุนให้นายวิเชียร ขาวขำ ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี โดยได้คะแนนถึง 376,856 คะแนน จากจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 1,117,988 คน มาแสดงตนขอใช้สิทธิเลือกตั้ง 644,794 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอุดรธานี.2560: ออนไลน์) ผลการเลือกตั้งดังกล่าว สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงเกี่ยวกับเครือข่ายทางการเมืองได้ว่า ผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีเป็นอดีตนักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองท้องถิ่น นักธุรกิจที่มีชื่อเสียง และมีบทบาททางการเมืองสูงเป็นที่รู้จักมักคุ้นของประชาชนภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ได้เข้ามามีบทบาทการบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีโดยตลอด โดยเฉพาะเมื่อพรรคเพื่อไทยให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพราะจำนวนคะแนนที่ได้มากเกินครึ่งหนึ่งของผู้มาลงคะแนน ซึ่งทำให้เห็นว่าจังหวัดอุดรธานีจึงถือเป็นฐานทางการเมืองที่สำคัญของพรรคเพื่อไทยไม่ว่าระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น ถือเป็นเครือข่ายที่หนุนอำนาจของพรรคเพื่อไทย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า จังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดที่ใหญ่ที่มีความหลากหลายและเป็นฐานที่มั่นที่สำคัญของเครือข่ายอำนาจระดับชาติ และการศึกษาเรื่องนักการเมืองถิ่นอุดรธานีน่าจะจะเป็นประโยชน์แก่การเมืองการปกครองไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งจะทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงประวัติศาสตร์การเมืองในจังหวัดอุดรธานี นับตั้งแต่มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกจนถึงปัจจุบัน ทราบถึงข้อมูลนักการเมืองในจังหวัดอุดรธานีและปัจจัยที่ส่งผลให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เช่น ครอบครัว วงศาคณาญาติ ฯลฯ ที่มีต่อการเมืองท้องถิ่นอุดรธานี บทบาทของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด รูปแบบวิธีการ และกลวิธีต่าง ๆ ที่นักการเมืองใช้ในการเลือกตั้ง รวมทั้งทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับ

“การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” สำหรับเป็นองค์ความรู้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยต่อไป

วัตถุประสงค์

งานวิจัยเรื่อง นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุดรธานี จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมความเป็นอยู่ของจังหวัดอุดรธานี
- 2) เพื่อศึกษาข้อมูลนักการเมืองจังหวัดอุดรธานีที่เคยได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ยุคแรกจนถึงยุคปัจจุบัน
- 3) เพื่อศึกษาพรรคการเมือง เครือข่ายและความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนสนับสนุนทางการเมืองแก่นักการเมืองในจังหวัดอุดรธานี
- 4) เพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตพื้นที่การเลือกตั้งจังหวัดอุดรธานีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 5) เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของนักการเมืองถิ่นในระดับเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานีสู่บทบาทการเมืองในระดับชาติ

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยมุ่งการศึกษาถึงเรื่องราวต่าง ๆ ของนักการเมืองของจังหวัดอุดรธานีที่เคยได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอดีต ตั้งแต่มีการเลือกตั้งจนถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งล่าสุด ในประเด็นต่อไปนี้ 1) ประวัติส่วนบุคคล รวมถึงภูมิหลัง 2) เหตุที่สนใจในการสมัครรับเลือกตั้ง 3) เครือข่ายความสัมพันธ์กับบุคคลในท้องถิ่นและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยกัน 4) กลวิธีในการหาเสียง 5) บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุดรธานี ทั้งในระดับจังหวัดและระดับชาติ โดยเก็บข้อมูลในกรอบระยะเวลาที่มีการเลือกตั้งครั้งล่าสุด 2554

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์ ผ.ต.ท.สุรทิน พیمانเมฆินทร์ นายจักรพรรดิ ไชยสาส์น นายต่อพงษ์ ไชยสาส์น นายเกรียงศักดิ์ ฝ้ายสีงาม นายอนันต์ ศรีพันธุ์ นายกิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์ นางเทียบจุฑา ขาวขำ และนายขจิตร์ ชัยนิคม

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้อาศัยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ รวมทั้งการสัมภาษณ์ ญาติหรือบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลเชื่อมโยงไปถึงนักการเมืองคนต่าง ๆ ในพื้นที่ได้ต่อประเด็นที่ต้องการศึกษา โดยเจาะจงเฉพาะนักการเมืองของจังหวัดอุดรธานี และวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation)

ผลการศึกษา

ประวัติศาสตร์และเส้นทางการเข้าสู่การเมืองของนักการเมืองในจังหวัดอุดรธานี

พื้นที่จังหวัดอุดรธานีในปัจจุบันเคยเป็นถิ่นที่อยู่ของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ประมาณ 5,000-7,000 ปีจากหลักฐานที่พบที่บ้านเชียง ทั้งมีความเกี่ยวเนื่องกับการเมืองของไทยมาอย่างยาวนาน โดยนักการเมืองถิ่นจังหวัดอุดรธานีส่วนใหญ่มีภูมิหลังทางการศึกษา สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมและครอบครัวที่ดี ถือว่ามีต้นทุนที่เอื้อต่อการได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และทำให้เป็นที่รู้จักของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จากการประกอบอาชีพ การทำงานร่วมกับประชาชน รวมไปถึงเครือข่ายของกลุ่มอาชีพกลุ่มเดียวกัน สำหรับกลุ่มอาชีพของนักการเมืองในจังหวัดอุดรธานี สาเหตุที่ผู้สมัครเดิมประกอบอาชีพหลักเป็นกลุ่มข้าราชการ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มนักกฎหมาย กลุ่มนักธุรกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน ผันบ่บาทของตนเองเข้าสู่เส้นทางการเมืองระดับชาติลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดอุดรธานี โดยมีที่มา ดังนี้

1. มีความเกี่ยวข้องกับ “ขบวนการเสรีไทย” ในพื้นที่ภาคอีสาน ทำให้นักการเมืองถิ่นเกิดความสนใจเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์จากเหตุการณ์บ้านเมืองในขณะนั้น แล้วได้เข้ามาสู่เส้นทางการเมืองโดยการสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งมีทั้งนักการเมืองที่

สังกัดพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย พรรคเสรีไทยประชาธิปไตย และไม่ได้สังกัดพรรคการเมือง อาทิ ขุนรักษาราชการ นายอ้วน นาครทรรพ นายบุญคุ้ม จันทศรีสุริยวงศ์ นายณวญ เอี่ยมศิลา นายเกษม ปทุมเวียง นายเดิบ สืบพันธุ์ และนายสม วาสนา 2. มีความสนใจงานด้านการเมืองด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น นายวรพจน์ วงศ์สง่า มีความสนใจการเมืองมาก ซึ่งมีพี่ชายคนโตเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร ได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ และประสบการณ์ทางการเมืองจากพี่ชาย หลังจากเรียนจบการศึกษายุ่งเพียง 23 ปี ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดอุดรธานีที่หนุ่มที่สุด

2. การชักชวนสนับสนุนจากเพื่อน นักการเมือง และผู้นำพรรคการเมือง อาทิ นายไพรัช นุชิต เข้าสู่การลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากการชักชวนของนักการเมือง นายรักเกียรติ สุขชนะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอุดรธานี ซึ่งทั้งสองเคยรู้จักกันมาก่อนจากการเป็นสมาชิกสภาจังหวัดอุดรธานีด้วยกัน จากการชักชวนดังกล่าว นายไพรัชก็ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นครั้งแรกในสังกัดพรรคกิจสังคม และกรณีนายไชยา พรหมมา เข้ามาสู่เส้นทางการเมืองจากนักการเมืองถิ่นแล้วมีการทาบตามติดต่อจากทีมงานอดีตรัฐมนตรีให้ลงคู่กับนายประจวบ ไชยสาส์น เพราะนายประจวบต้องการฐานเสียงในพื้นที่เดิมของนายไชยา พรหมมา เข้ามาช่วยเสริมเพื่อให้ได้รับเลือกตั้ง

3. มีความเกี่ยวข้องกับครอบครัว อาทิ นายต่อพงษ์ ไชยสาส์น ซึ่งเข้าสู่การเมืองเนื่องจากเกณฑ์คุณสมบัติต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จึงสามารถเป็นผู้ลงสมัครในเขตพื้นที่อำเภอกุมภวาปีเป็นพื้นที่หลักที่เป็นบ้านเกิดและครอบครัวของตนเองได้ เสมือนกับการสืบทอดอุดมการณ์ของบิดา คือ นายประจวบ ไชยสาส์น ที่มีฐานคะแนนเสียงและเครือข่ายทางการเมืองอยู่มาจึงมีส่วนช่วยทำให้นายต่อพงษ์ ไชยสาส์น ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี หรือนางเทียบ จุฬา ขาวขำ ที่ก้าวเข้าสู่มาเส้นทางการเมือง ส่วนหนึ่งเพราะได้รับความช่วยเหลือจากสามี

4. นายจักรพรรดิ ไชยสาส์น ที่กล่าวว่า “ผมมีความผูกพันและอาจถือได้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเพราะเกิดในตระกูลที่ปู่ป้าเป็นผู้ว่าหรือผู้ปกครอง (ปู่เป็นกำนัน) พ่อคือ นายประจวบ ไชยสาส์น ซึ่งเป็นนักการเมืองถิ่นที่มาจากอาชีพนักปกครองโดยเฉพาะ ซึ่งก่อนพ่อจะเข้าสู่เส้นทางการเมืองนั้นเดิมมีอาชีพเป็นราชการปลัดอำเภอ จึงทำให้ตลอดชีวิตของผมได้เรียนรู้และสัมผัสประสบการณ์ต่าง ๆ จากการติดตามคุณพ่อ

ไปลงพื้นที่หาเสียงปราศรัย ตามชุมชนต่าง ๆ ผมเริ่มรู้จักการเมืองตั้งแต่ผมอายุ 8 ขวบ เพราะผมได้ตามพ่อไปหาเสียงในพื้นที่ต่าง ๆ ในชุมชน และได้เรียนรู้วิธีการต่าง ๆ จากทีมงานของพ่อ ได้เห็นเพื่อนนักการเมืองของพ่อมากมาย ได้รู้และได้เห็นวิธีการเทคนิค วิธีการหาเสียงหลากหลายรูปแบบที่พ่อและทีมงานใช้ ตลอดจนบทบาทการเมือง และได้ช่วยคุณพ่อในการหาเสียงมาตลอด และเวลาต่อมาในช่วงการเลือกตั้ง ปี 2544 ได้มีส่วนช่วยสนับสนุนน้องชาย คือ นายต่อพงษ์ ไชยสาส์น ในการเสียงเลือกตั้ง การวางทีมงาน เป็นทั้งผู้อำนวยการประสานงานให้ขณะที่น้องชายเป็นผู้แทน เพราะเวลาส่วนมากของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะอยู่แต่ในสภา นายจักรพรรดิเองเปรียบเสมือนผู้แทนที่อยู่ในระดับพื้นที่เขตเพื่อรับเรื่องร้องทุกข์ และคอยประสานงานกับพี่น้องประชาชน” (จักรพรรดิ ไชยสาส์น, 2558, สัมภาษณ์)

บทบาทของนายจักรพรรดิ มีความน่าสนใจเป็นอย่างมากเพราะถือเป็นนักการเมืองคนที่ทั้งชีวิตเติบโตมากับคำว่าผู้แทนหรือนักการเมือง

เครือข่ายและความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนสนับสนุนทางการเมือง

1.เครือข่ายเสรีไทย กลุ่มเสรีไทยจังหวัดอุดรธานี มีนายอ้วน นาครทรรพ เป็นหัวหน้า นายเพ่ง โพธิจินดา นายมี ศรีทองสุข และนายจันทร์ วชิรภักดิ์ เป็นผู้ร่วมงาน นอกจากนั้นยังมีข้าหลวงประจำจังหวัด กรมการจังหวัด กรมการอำเภอ บางส่วนให้การสนับสนุน โดยมีราษฎรในเขตบ้านสามพร้าว (อำเภอเมือง) บ้านไชยวาร บ้านหนองหลัก บ้านสะงวย (อำเภอหนองหาร) มีเครือข่ายผู้ฝึกอบรม ได้แก่ ครู ประชาบาลและประชาชนในเขตอำเภอเมือง เพ็ญ บ้านผือ หนองบัวลำภู หนองหาร และอำเภอกุมภวาปี นายสวน พรหมประกายและนายอุวง เอี่ยมศิลา โดยใช้เครือข่ายเหล่านี้เพื่อเข้าถึงมวลชนและส่งผลให้ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร นักการเมือง อย่างนายนายวรพจน์ วงศ์สง่า ก็เป็นอีกคนที่ได้รับเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุดรธานี เพราะพี่ชายคนโต นายทองปาน วงศ์สง่า เป็นนักการเมืองจังหวัด สกลนคร และเป็นเสรีไทยร่วมกับเตียง ศิริขันธ์ ต่อต้านญี่ปุ่นที่เข้ามาประเทศไทยช่วงสงครามโลกครั้งที่ อย่างไรก็ตามเครือข่ายเสรีไทยเป็นเครือข่ายที่ทรงพลังและมีบทบาทในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น เมื่อสถานการณ์ทางการเมืองเปลี่ยนไป การสื่อสาร

ทางการเมืองเริ่มเปิดมากขึ้น ก็ทำให้เครือข่ายเสรีไทยหมดแรงสนับสนุนทางการเมืองไปในที่สุด

2. เครือข่ายการเมืองท้องถิ่น การเมืองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานีมีความสำคัญต่อฐานเสียงและฐานอำนาจการเมืองระดับชาติเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี พ.ศ.2555 ที่พรรคเพื่อไทยต้องให้นายวิเชียร ขาวขำ ลาออกจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อพรรคเพื่อไทย มาลงสมัครตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี เพื่อชิงพื้นที่รวมถึงเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งในพรรคเพื่อไทย เพราะมีสมาชิกพรรคเพื่อไทยหลายคนลงสมัคร เช่น น.ส.กิตติกานต์ พิมานเมฆินทร์ ลูก พ.ต.ท.สุรทิน พิมานเมฆินทร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอุดรธานี พรรคเพื่อไทย เขต 2 และนายสุรชาติ ชำนาญศิลป์ สมาชิกพรรคเพื่อไทย ทำให้เห็นการช่วงชิงอำนาจในท้องถิ่น ในอดีต เมื่อครั้งการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2547 นายเฉลิมพล สนิทวงศ์ชัย อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัย และอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ได้หันมาลงการเมืองท้องถิ่นและได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีคนแรกเช่นกัน (อำนาจ ศรีพระจันทร์, 2558, น. 678) นั่นจึงเป็นสิ่งยืนยันและแสดงให้เห็นความสำคัญของเครือข่ายทางการเมืองท้องถิ่นที่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งระดับชาติ ภาพการเมืองระดับชาติและการเมืองท้องถิ่นจึงแนบแน่นอย่างแยกกันไม่ออก อย่างเช่น นายวิเชียร ขาวขำ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ได้แต่งตั้งอดีต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเครือข่ายของอดีต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคน ในตำแหน่งสำคัญ เช่น นายพูลศักดิ์ อยู่ประเสริฐ เป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี และนายขจิต ชัยนิยมเป็นที่ปรึกษา เป็นต้น

ทั้งนี้ยังมีเครือข่ายการเมืองท้องถิ่นอีกหลายตระกูลที่ยังคงทำงานการเมืองท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เช่น นางอรรณ ศรีพันธ์ อดีตสมาชิกสภาเทศบาลนครอุดรธานี (สท.) ลูกสะใภ้ยานันต์ ศรีพันธ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอุดรธานี ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี (ส.อบจ.) นายสมเกียรติ สุขชนะ น้องชายนายรักเกียรติ สุขชนะ เป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี และนายวรภาส เพชรพนมพร น้องชายนายศราวุธ เพชรพนมพร อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอุดรธานี พรรคเพื่อไทย ที่แพ้การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

อุดรธานี (ส.อบจ.) ก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษานายกองการบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงอย่างเหนียวแน่นในท้องถิ่น

3.เครือข่ายคนเสื้อแดง คนเสื้อแดง ถือเป็นหัวใจสำคัญในการสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองโดยเฉพาะการเลือกตั้งในช่วงหลัง พ.ศ.2550 เป็นต้นมา อย่างเช่นในส่วนการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีโดยตรงครั้งที่สามเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2555 พรรคเพื่อไทยได้ส่งนายวิเชียร ขาวขำ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ สมักรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีในนามกลุ่มเพื่อไทยอุดรธานีโดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานีพรรคเพื่อไทย และนายขวัญชัย ไพรพนา ประธานชมรมคนรักเสื้ออุดร “คนเสื้อแดง” สนับสนุน ทำให้นายวิเชียร ขาวขำ ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี จะเห็นว่าเครือข่ายคนเสื้อแดงมีส่วนสำคัญต่อนักการเมืองระดับชาติ และนักการเมืองท้องถิ่นภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ โดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีเคยพูดว่า **“จังหวัดอุดรธานีเป็นเมืองหลวงของคนเสื้อแดง”** โดยคนเสื้อแดงมีการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านสถานีวิทยุที่สำคัญ เช่น สถานีวิทยุคนรักอุดร 97.5 MHz สถานีวิทยุเสียงอุดร(คนรู้ใจ) 99.75 MHz สถานีวิทยุปกป้องสถาบัน 91.25 MHz และสถานีวิทยุสมัชชาเรดิโอ 95.25 MHz เป็นต้น

กลุ่มคนเสื้อแดงและแกนนำเสื้อแดง เช่น นายอานนท์ แสนน่าน และนายขวัญชัย ไพรพนา ในจังหวัดอุดรธานียังได้เปิดตัวเขตอำเภอเสื้อแดง โดยมีทั้งหมด 41 หมู่บ้านที่เป็นเสื้อแดงทั้งหมด หลังจากนั้น โครงการอำเภอเสื้อแดงเป็นโครงการที่ขยายออกมาจากการเคลื่อนไหวของหมู่บ้านเสื้อแดงซึ่งหลายหมู่บ้านทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียกตัวเองเป็นหมู่บ้านเสื้อแดงเพื่อประชาธิปไตยอย่างเป็นทางการ ถึงแม้ว่าการแสดงพลังสนับสนุนของหมู่บ้านเสื้อแดงจะค่อนข้างกระจัดกระจาย โดยโครงการนี้จัดขึ้นภายใต้จุดประสงค์หลักสามประการ คือ เพื่อให้การศึกษาเรื่องความสำคัญของประชาธิปไตย เพื่อการณรงค์ต่อต้านยาเสพติด และเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจภายในระดับหมู่บ้าน เพื่อเป็นการส่งเสริมความรู้ด้านประชาธิปไตย แต่อย่างไรก็ตามการเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนเสื้อแดงถือว่ามีส่วนสำคัญต่อการเมืองระดับชาติและท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้ที่นิยมในตัว พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

4. เครือข่ายพรรคการเมือง เครือข่ายพรรคการเมืองเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญมาก และถือเป็นกระแสที่ช่วยให้ผู้สมัครสามารถชนะการเลือกตั้งได้ในที่สุด แต่ในช่วงแรกที่มีการเลือกตั้งครั้งที่ 1- 7 ยังไม่มีนักการเมืองถิ่นจังหวัดอุดรธานีสังกัดพรรคการเมือง จวบจนมีพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2498 เป็นต้นมา พรรคการเมืองจึงเริ่มเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนนักการเมืองของพรรค โดยมีพรรคการเมืองที่โดดเด่นที่สามารถสนับสนุนนักการเมืองจนได้รับการเลือกตั้ง เช่น **พรรคเสรีประชาธิปไตย** ที่จดทะเบียนก่อตั้งตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2498 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2498 โดยมีนายเมธ รัตนประสิทธิ์ เป็นหัวหน้าพรรคมีนาย บุญคุ้ม จันทศรีสุริยวงศ์ เป็นเลขาธิการพรรคและมีร้อยโท จารุบุตร เรืองสุวรรณ เป็นรองเลขาธิการพรรค โดยทั้งหมดถือเป็นกลุ่มเสรีไทย ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 พรรคเสรีประชาธิปไตยได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าสภาทั้งสิ้น 11 คนและ 3 ใน 11 คนนั้น เป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ นายเกษม ปทุมเวียง นายญวง เอี่ยมศิลา และนายบุญคุ้ม จันทศรีสุริยวงศ์ นับเป็นพรรคการเมืองที่ได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เข้าสภามากที่สุดเป็นอันดับ 3 เป็นรองแค่พรรคเสรีมนังคศิลา ที่ได้ 83 คน และ พรรคประชาธิปไตย ที่ได้ 30 คน ซึ่งจำนวน ด้วยความที่พรรคเสรีประชาธิปไตยเป็นพรรคที่ก่อตั้งมาจากกลุ่มเสรีไทย และนายเกษม ปทุมเวียง นายญวง เอี่ยมศิลา และนายบุญคุ้ม จันทศรีสุริยวงศ์ ก็เป็นเสรีไทยด้วย จึงส่งผลให้ชนะการเลือกตั้ง

อย่างไรก็ตามกระแสพรรคการเมืองในยุคแรกยังไม่สามารถตัดสินใจแพ้ชนะในการเลือกตั้งได้ เพราะประชาชนส่วนใหญ่ไว้วางใจในตัวผู้สมัครมากกว่าพรรค เช่น นายประจวบ ได้รับการเลือกตั้งมากถึง 7 สมัย ก็มีการย้ายพรรคหลายพรรค โดย พ.ศ. 2526 พรรคชาติไทย พ.ศ. 2529 พรรคประชาธิปไตย พ.ศ. 2535 พรรคชาติพัฒนา พ.ศ. 2544 พรรคเสรีธรรม (ยุบรวมกับไทยรักไทย) แต่ยังคงได้รับการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องและได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีในสุด

แต่กระแสของพรรคการเมืองมีความเข้มข้นและมีผลต่อการเลือกตั้งมากขึ้น โดยผู้วิจัยจะขอเสนอเฉพาะพรรคที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนำไปสู่การชนะเลือกตั้งของพรรคนั้น ๆ ทั้งนี้เริ่มจากช่วงที่พรรคความหวังใหม่ได้รับการเลือกตั้งเข้าไปในสภามากที่สุดช่วง พ.ศ.2538-2539 โดย พ.ศ.2538 พรรคความหวังใหม่ได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดอุดรธานี 4 คน และ 6 คน ใน พ.ศ.2539 ส่งผลให้

พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคในขณะนั้นได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยมีผลมาจากกระแสเรื่องพรรคการเมืองของคนอีสานและให้คนอีสานมีบทบาทในการเลือกนายกรัฐมนตรี โดยเฉพาะ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ที่มีภาพของผู้ใหญ่ใจดีที่คอยช่วยเหลือชาวอีสาน เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกและรักษาราชการผู้บัญชาการสูงสุด พ.ศ.2530 ได้นำเสนอโครงการในพระราชดำริ “อีสานเขียว” มาสู่พี่น้องชาวอีสาน จึงเป็นภาพที่คนอีสานยังจดจำและนำไปสู่ชัยชนะในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2539 ในที่สุด

หลังจากกระแสพรรคความหวังใหม่ ก็มีพรรคไทยรักไทยถือเป็นพรรคที่มาแรงที่สุดในจังหวัดอุดรธานีจนถึงปัจจุบัน ด้วยกระแสที่มาแรงมากถึงขนาดที่ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนไม่กล้าย้ายพรรค เพราะหากย้ายแล้วอาจไม่ได้รับการเลือกตั้งกลับเข้ามาเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีก พรรคไทยรักไทยจดทะเบียนก่อตั้งเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 เป็นพรรคการเมืองแรกที่ก่อตั้งขึ้นภายใต้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยมีผู้ร่วมก่อตั้ง 23 คน นำโดย ดร.ทักษิณ ชินวัตร โดยในการเลือกตั้งครั้งแรกของพรรค พ.ศ.2544 ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 5 คน และได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดใน พ.ศ.2548 ถึงแม้พรรคไทยรักไทยจะถูกยุบตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ 27 ลงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2549 ในคดีจำนำพรรคเล็กลงเลือกตั้ง กลุ่มไทยรักไทย มีมติส่งอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเก่า สมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชน เพื่อลงรับเลือกตั้งครั้งใหม่ หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยเชิญนายสมัคร สุนทรเวช มาเป็นหัวหน้าพรรคคนใหม่ และในการเลือกตั้ง พ.ศ.2550 พรรคพลังประชาชนก็ได้รับเลือกตั้งเกือบยี่สิบจังหวัด แต่เพียงเขตของนายเชิดชัย วิเชียรวรรณ สังกัดพรรคภูมิใจไทย เท่านั้น ต่อมาภายหลังศาลมีมติเอกฉันท์ให้พรรคพลังประชาชนเนื่องจากนายยงยุทธ ดิยไพรัช กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติเลือกตั้ง มีผลให้การเลือกตั้งไม่สุจริต และให้เพิกถอนสิทธิ์เลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคซึ่งดำรงตำแหน่งระหว่างกระทำความผิดเป็นเวลา 5 ปี

หลังจากการยุบพรรคพลังประชาชนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกพรรคเกือบทั้งหมดได้ย้ายเข้าสังกัดพรรคเพื่อไทยยกเว้นกลุ่มเพื่อนเนวิน ซึ่งภายหลังย้ายไปสังกัดพรรคภูมิใจไทย และในการเลือกตั้งใหญ่ พ.ศ.2554 พรรคเพื่อไทยก็ชนะ

การเลือกตั้งในจังหวัดอุดรธานีครบทุกเขต ด้วยกระแสความนิยมในตัว พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่มีมาตั้งแต่เป็นพรรคไทยรักไทย ปลั่งประชาชนและเพื่อไทย ทั้งนี้จากกล่าวได้ว่า กระแสพรรคก็คือกระแสของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นั่นเอง

รูปแบบและวิธีการหาเสียง

สมัยแรก ๆ ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งใช้วิธีการเดินเข้าถึงประชาชนให้มากที่สุด ในเขตพื้นที่ การหาเสียงแบบบนขม้นค้ำในอนนนั้น ยกมือไหว้ สัมผัสมือ พูดคุยถามสารทุกข์สุขดิบต่าง ๆ เพื่อสร้างความเป็นกันเองกับพี่น้องประชาชน มีการแจกบัตรแนะนำตัว ผู้สมัคร ติดป้ายหาเสียงตามหมู่บ้าน ใช้รถหาเสียงขนาดเล็กเปิดโฆษณาตัวผู้สมัคร การปราศรัยย่อตามพื้นที่หมู่บ้านและแนะนำตัวผู้สมัครผ่านรถขายเสียง ประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน ความรู้ความสามารถ และให้ผู้สมัครพูดคุยปราศรัยกับพี่น้องประชาชน (พ.ต.ท.สุรทิน พินาณเมฆินทร์, 2558, สัมภาษณ์) การชูนโยบายพรรคที่สามารถทำได้จริง นโยบายที่สามารถช่วยประชาชนในพื้นที่ และบอกว่าประชาชนจะได้รับผลประโยชน์อะไร จากผลของนโยบาย การชูหัวหน้าพรรคที่ถือว่าเป็นบุคคลสำคัญ ที่จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับสูง หรือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในพรรค ที่ประชาชนรู้จัก ชื่นชอบในการเมือง (ขจิตร์ ชัยนิยม, 2558, สัมภาษณ์) ต่อมาใช้วิธีการเข้าถึงหัวคะแนนซึ่งบุคคลที่รู้จักในแต่ละหมู่บ้านที่ผู้ลงสมัครมีความสนิทสนม ผู้นำของหมู่บ้านจนรู้จักคุ้นเคย วัฒนธรรมของคนอีสานมีการ “ผูกเสี่ยว” เพื่อแสดงถึงความเป็นเพื่อนคอยอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อประสานผ่านเพื่อนที่รู้จักในแต่ละชุมชนซึ่งเป็นคนในพื้นที่ กลุ่มเพื่อนก็จะประสานบุคคลที่ชื่นชอบตัวผู้สมัครเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายกลุ่มหัวคะแนนเพิ่มมากขึ้น โดยการเดินลงพื้นที่ชุมชนในเขตที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในแต่ละชุมชน พร้อมด้วยทีมงาน มีการแจกโปสเตอร์แนะนำตัวผู้สมัคร การหาเสียงด้วยวิธีการติดป้ายหาเสียงตามจุดเด่น ๆ ในพื้นที่ชุมชน และวิธีการใช้รถแห่ขบวนโฆษณาหาเสียงรอบหมู่บ้าน รวมถึงวิธีการหาเสียงโดยการแจกเงินผู้มาฟังการปราศรัย ดังเช่นที่นายจักรพรรดิ ไชยสาส์น ที่กล่าวว่า

“ในวัยเด็กเคยเห็นทีมงานช่วยกันนำธนาบัตร 20 บาทมาเย็บติดกันเพื่อนำไปแจกจ่ายให้กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ที่นายประจวบ ไชยสาส์น ไปปราศรัยตามหมู่บ้านต่าง ๆ” (จักรพรรดิ ไชยสาส์น, 2558, สัมภาษณ์)

ขณะที่นายกิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์ ก็มีลักษณะคล้ายกับนายประจวบ ไชยสาส์น คือ ในช่วงการเลือกตั้ง พ.ศ. 2518 ได้ให้ทีมงานนำธนบัตรใบละสิบบาทเพื่อเป็นค่าพาหนะคนที่มาฟัง ทำให้จากที่ไม่มีใครให้ความสนใจก็เริ่มทยอยมามากขึ้นเรื่อย ๆ จนเต็มลานปราศรัยทุกคืน วิธีการเช็คคะแนนเสียงนั้นจะใช้วิธีการขับรถตะเวนรอบพื้นที่ชุมชน เพื่อเช็คคะแนนจากหัวคะแนน และยามที่เข้าเวลายามตอนกลางคืนว่าฐานคะแนนเสียงเป็นอย่างไรบ้าง มีการเคลื่อนไหวของคู่แข่งที่ลงสมัครอย่างไรบ้าง ส่วนใหญ่จะใช้วิธีเช็คคะแนนเสียงในช่วงคืนใกล้วันเลือกตั้ง และที่ขาดไม่ได้คือการร่วมงานพิธีต่าง ๆ ของชาวบ้าน (กิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์, 2558, สัมภาษณ์)

ด้านนายไพรัช นุชิต ได้กล่าวถึงการหาเสียงว่า สิ่งที่เขาได้สำหรับการเลือกตั้งแต่ละครั้งคือการซื้อเสียงจากชาวบ้าน ซึ่งการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 นายไพรัชหมดเงินไปกับการซื้อเสียงชาวบ้านหัวละ 100 บาท เป็นเงินทั้งหมดประมาณ 20 ล้านบาทจึงทำให้สามารถเอาชนะคู่แข่งในการเลือกตั้งครั้งนี้ มีคะแนนเป็นอันดับ 1 ได้เป็น ส.ส. สมความปรารถนา (นพพล อัคราต, 2555)

ส่วนนายขจิตร์ ชัยนิยม อาศัยเครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษาเดิมเป็นฐานในการหาเสียง ดังคำกล่าวที่ว่า

“ผมมีพี่น้อง เพื่อนฝูงที่เป็นครูและทำงานด้วยกันมาก่อน จึงทำให้ได้รับการสนับสนุนเมื่อก้าวมาเล่นการเมือง”(ขจิตร์ ชัยนิยม, 2558, สัมภาษณ์)

ทั้งนี้เครือข่ายเดิมที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเคยทำงานกันว่ามีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและเป็นฐานเสียงของนักการเมืองนั้น ๆ และอีกส่วนหนึ่งก็คือกระแสปรรคการเมืองมีส่วนในการเพิ่มคะแนนเสียงเป็นอย่างมาก

โดยสรุปรูปแบบและวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

1. การลงพื้นที่เดินพบประพุดคุยกับพี่น้องประชาชน
2. การแจกบัตรแนะนำตัวผู้ลงสมัคร
3. การติดป้ายหาเสียง
4. การใช้รถแห่หาเสียง
5. การปราศรัยย่อในพื้นที่หมู่บ้าน

6. การปราชัยใหญ่ระดับพื้นที่จังหวัด ที่มีนักการเมืองคนสำคัญของพรรค
ร่วมปราชัยด้วย

7. การให้ระบบหัวคะแนน

8.การแจกเงินเพื่อเป็นแรงจูงใจให้มารับฟังการปราชัย

9.การแจกเงินซื้อเสียง

10.การร่วมงานพิธีกรรมมงคล อวมงคล และงานพิธีการต่าง ๆ

ความสัมพันธ์ของนักการเมืองถิ่นในระดับเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานีสู่ บทบาทการเมืองในระดับชาติ

ความสัมพันธ์ของนักการเมืองถิ่นในระดับเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานีสู่บทบาทการเมืองในระดับชาติมีความสำคัญต่อกันมาก ดังกรณี การสมัครตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ซึ่งถือเป็นการชิงพื้นที่ทางการเมืองท้องถิ่นอันเป็นฐานเสียงสำคัญของการเมืองระดับชาติ เช่น พ.ต.ท.สุรทิน พیمانเมชินทร์ ส.ส.กิตติกานต์ พیمانเมชินทร์ ลงสมัคร และนายวิเชียร ขาวขำ ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น การสร้างเครือข่ายการเมืองท้องถิ่นอีกหลายตระกูลที่ยังคงทำงานการเมืองท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เช่นตระกูลศรีพันธ์ นำโดยนายอนันต์ ศรีพันธ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอุดรธานี ที่ส่งนางรัตติยา ศรีพันธ์ ภรรยาและนางอรรณพ ศรีพันธ์ อดีตสมาชิกสภาเทศบาลนครอุดรธานี (สท.) ลูกสะใภ้ ลงเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี (ส.อบจ.) นายสมเกียรติ สุขชนะ น้องชายนายรักเกียรติ สุขชนะ เป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี และนายวรภาส เพชรพนมพร น้องชายนายศราวุธ เพชรพนมพร อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอุดรธานี พรรคเพื่อไทย ที่แพ้การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี (ส.อบจ.) ก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงอย่างเหนียวแน่นในท้องถิ่น ก่อนที่นักการเมืองท้องถิ่นและผู้ที่ได้รับการสนับสนุนจากนักการเมืองท้องถิ่นจะก้าวขึ้นไปเป็นนักการเมืองถิ่นจังหวัดอุดรธานี

นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุดรธานีทั้ง 69 คน ถือเป็นผู้สร้างคุณประโยชน์ให้กับจังหวัดอุดรธานีหลายประการ และมีนักการเมืองถิ่นจังหวัดอุดรธานีอีกหลายคนที่กำลังไปมีบทบาทในการเมืองระดับชาติ โดยมีตำแหน่งที่สำคัญ ดังนี้

นายบุญคุ้ม จันทรศรีสุริยวงศ์ ได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม ในรัฐบาล หม่อมราชวงศ์ศีกฤทธิ์ ปราโมช เมื่อ 14 มีนาคม พ.ศ. 2518 - 12 มกราคม พ.ศ. 2519

นายแสง พิบูลย์สราวุธ อดีต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอุดรธานีและอดีต รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

นายเฉลิมพล สนิทวงศ์ชัย ได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ 2536-2537และเป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร 2537-2538

นายประยูร สุรนินวงศ์ ได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2533 สมัยรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อ ธันวาคม พ.ศ. 2533

นายวิเชียร เวชสวรรค์ ได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (11 มีนาคม พ.ศ. 2524 - 19 มีนาคม พ.ศ. 2526)

นายกิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์ ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีนายประยูร ศิริพานิชย์ เป็นรัฐมนตรีว่าการฯ ในรัฐบาลของพลเอกสุจินดา คราประยูร พ้นจากตำแหน่งในช่วงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬและได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ในรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และถูกปรับออกจากตำแหน่งในเดือนมกราคม พ.ศ. 2555

นางเตือนใจ นุอุปละ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในรัฐบาลนายชวน หลีกภัย เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2531 และรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ. 2535 นายประจวบ ไชยสาส์น รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยและรัฐมนตรีช่วยว่าการอีกหลายกระทรวง

นายรักเกียรติ สุขธนะได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 (พ้นจากตำแหน่ง 7 พ.ย.2540 เนื่องจากนายฯ ลาออก) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 (ลาออก 15 ก.ย. 2541) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง

สาธารณสุข 29 กันยายน พ.ศ.2535 รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2535 และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 และรักษาการอยู่จนถึง วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 (ยุบสภา 27 ก.ย.2539)

นายเกียรติชัย ชัยเชาวรัตน์ ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ในรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ในรัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ

นายประสพ บุษราคัม ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์

นายไชยยศ จิระเมธากร ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการดำรงตำแหน่ง 6 มิถุนายน พ.ศ. 2553 - 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 ในรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ โดยเป็นโคออดิเนเตอร์ของพรรคเพื่อแผ่นดิน

นายวิชัย ชัยจิตวินชกุล ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ

นายธีระชัย แสนแก้วได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในรัฐบาลของนายสมัคร สุนทรเวช และรัฐบาลของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

นายต่อพงษ์ ไชยสาส์น ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขในรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุดรธานีในอดีตจนถึงปัจจุบันล้วนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงตั้งแต่ในพื้นที่จนถึงระดับชาติ เช่น ในยุคที่เกี่ยวข้องกับเสรีไทย ก็มีนักการเมืองถิ่นในจังหวัดอุดรธานีร่วมขบวนการด้วยตลอดมา จนขึ้นไปสู่ตำแหน่งรัฐมนตรีอย่างนายบุญคุ้ม จันทศรีสุริยวงศ์และกรณีการเปลี่ยนชั่วคราวทางการเมืองที่นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุดรธานีหลายคนได้เปลี่ยนชื่อไปอยู่กับกลุ่มเพื่อนเนวิน พรรคภูมิใจไทย อย่างกรณีนายไชยยศ จิระเมธากร ซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในทางการเมืองระดับชาติและนักประวัติศาสตร์ทางการเมืองต้องศึกษาและทำความเข้าใจ

สรุป

จังหวัดอุดรธานีทั้งมีความเกี่ยวเนื่องกับการเมืองของไทยมายาวนาน เช่น กรณี กบฏเจ้าอนุวงศ์ที่ยกทัพเข้ายึดเมืองนครราชสีมา และกองทัพเจ้าอนุวงศ์ได้ถอยทัพมาตั้งรับที่เมืองหนองบัวลำภู โดยนักการเมืองถิ่นจังหวัดอุดรธานีส่วนใหญ่มีภูมิหลังทางการศึกษา สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมและครอบครัวที่ดี มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 69 คน ประกอบด้วยเพศชาย จำนวน 65 คน และเพศหญิงจำนวน 4 คน โดยสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) คนแรกของจังหวัดอุดรธานี คือ ขุนรักษาทนากกร (กลิ้ง เพาพทนต์) พรรคการเมือง เครือข่ายและความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนสนับสนุนทางการเมืองคือ กลุ่มเสรีไทยจังหวัดอุดรธานีเครือข่ายพรรคเพื่อไทยและเครือข่ายคนเสื้อแดง มีวิธีการที่สำคัญคือการลงพื้นที่เดินพบปะพูดคุยกับพี่น้องประชาชน การแจกบัตรแนะนำตัวผู้ลงสมัคร การติดป้ายหาเสียง การใช้รถแห่หาเสียง การปราศรัยย่อยในพื้นที่หมู่บ้าน การปราศรัยใหญ่ระดับพื้นที่จังหวัดที่มีนักการเมืองคนสำคัญของพรรคร่วมปราศรัยด้วย การให้ระบบหัวคะแนน การแจกเงินเพื่อเป็นแรงจูงใจให้มารับฟังการปราศรัย การแจกเงินซื้อเสียง และการร่วมงานพิธีกรรมมงคล อวมงคล และงานพิธีการต่างๆ นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุดรธานีในอดีตจนถึงปัจจุบันล้วนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงตั้งแต่ในพื้นที่จนถึงระดับชาติ เช่น ในยุคที่เกี่ยวข้องกับเสรีไทย มีนักการเมืองถิ่นในจังหวัดอุดรธานีร่วมขบวนการด้วยตลอดมา จนขึ้นไปสู่ตำแหน่งรัฐมนตรีอย่างนายบุญคุ้ม จันทศรีสุริยวงศ์และกรณีการเปลี่ยนชื่อทางการเมืองที่นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุดรธานีหลายคนได้เปลี่ยนชื่อไปอยู่กับกลุ่มเพื่อนเนวิน พรรคภูมิใจไทย อย่างกรณีนายไชยยศ จิรเมธากร ซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในการเมืองระดับชาติและนักประวัติศาสตร์ทางการเมืองต้องศึกษาและทำความเข้าใจ

อภิปรายผล

การศึกษานักการเมืองถิ่นจังหวัดอุดรธานี ข้อมูลนักการเมืองจังหวัดอุดรธานีที่เคยได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ ยุคแรกจนถึงยุคปัจจุบัน มีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของประเทือง ม่วงอ่อน (2556) ศึกษา นักการเมืองถิ่นจังหวัด ศรีสะเกษ พบว่าจังหวัดศรีสะเกษมีการเลือกตั้งแบบทั่วไปและเลือกตั้งซ่อมทั้งหมด 32 ครั้ง มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งทั้งหมด 62

คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนแรกของจังหวัดศรีสะเกษ คือ ขุนพิเคราะห์คดี(อินทร์ อินตะนัย) นักการเมืองถิ่นที่ได้รับการเลือกตั้งมากที่สุด คือ นายปิยะณัฐ วัชรารณณ์ (11 สมัย) รองลงมา นายสง่า วัชรารณณ์ นายไพโรจน์ เครือรัตน์ และนายบุญขง วิสมหมาย ตามลำดับ นักการเมืองถิ่นในช่วงแรกมักเป็นกลุ่มข้าราชการบำนาญในพื้นที่เป็นเจ้าของโรงเรียน ก่อนที่จะเป็นยุคของกลุ่มนักธุรกิจ พ่อค้าเชื้อสายจีน ทนายความ นักการเมืองที่มีบทบาทสำคัญหรือเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ นายเทพ โชติ นุชิต (รัฐมนตรี, รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์) นายบุญขง วิสมหมาย (เลขาธิการนายกรัฐมนตรี,รองประธานสภาผู้แทนราษฎร) นายปิยะณัฐ วัชรารณณ์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข, รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี, รองประธานรัฐสภา) นายจำนงค์ โพธิสาโร (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์) แต่จังหวัดอุดรธานี มีผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2554 รวมทั้งหมด จำนวน 69 คน ประกอบด้วยเพศชาย จำนวน 65 คน และ เพศหญิงจำนวน 4 คน โดยสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) คนแรกของจังหวัดอุดรธานี คือ ขุนรักษานาการ(กลิ้ง เพาพทัต) เมื่อ พ.ศ. 2476 เขตเลือกตั้งที่ 1 สมาชิกสภาผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งมากที่สุดคือ นายเฉลิมพล สนิทวงศ์ นายประจวบ ไชยสาส์น และ นายรักเกียรติ สุขธนะ เคยดำรงตำแหน่งมาแล้วทั้งหมด 7 สมัย รองลงมาคือ นายบุญ คุ่ม จันทศรีสุริยวงศ์ นายประยูร สุรนิวงศ์ นายเกียรติชัย ชัยเขาวรัตน์ นายประสพ บุษราคัม และนายวิชัย ชัยจิตวณิชกุล เคยดำรงตำแหน่งมาแล้วทั้งหมด 6 สมัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนมากมักจะเป็นข้าราชการ ทนายความ นักธุรกิจ และ นักการเมืองท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

พรรคการเมือง เครือข่ายและความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนสนับสนุนทางการเมืองแก่นักการเมืองในจังหวัดอุดรธานี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉลาด จันทรมบัติ (2557) ศึกษาทางการเมืองถิ่นจังหวัดมหาสารคาม พบว่า เครือข่าย ความสัมพันธ์ของนักการเมืองถิ่นจังหวัดมหาสารคามถือเป็นประเด็นที่มีความสำคัญมาก ในการดำเนินงานทางการเมือง โดยนักการเมืองจังหวัดมหาสารคามส่วนมากได้อาศัยฐาน อาชีพเดิมของตนเองเป็นหลักในการสร้างความใกล้ชิดกับชาวบ้าน

รูปแบบและวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตพื้นที่การเลือกตั้งจังหวัดอุดรธานีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ประเทือง ม่วงอ่อน (2556) ศึกษาเรื่องนักการเมืองถิ่นจังหวัดศรีสะเกษในส่วน

รูปแบบและวิธีการหาเสียงของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีส่วนที่เหมือนกันคือ การจัดตั้งหัวคะแนน (แกนจัดตั้ง) การลงพื้นที่ของผู้สมัครการใช้รถแห่เป็นขบวนคาราวานโชว์ตัวผู้สมัครและทีม ส.ส. ฯ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของไชยวุฒิ มนตรีรักษ์ (2551) ศึกษาเรื่องนักการเมืองถิ่นจังหวัดเลย งานวิจัยของนพพล อัครฮาด (2555) ศึกษาเรื่องการเมืองถิ่นและนักการเมืองถิ่นจังหวัดหนองบัวลำภู การศึกษาของ สุเชาวน มีหนองหว้า (2549) ศึกษาเรื่องการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า วิธีการหาเสียงในการเลือกตั้ง ได้แก่ รูปแบบการปราศรัย การใช้รถยนต์ติดเครื่องขยายเสียง การให้เงินซื้อเสียง การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการใช้หัวคะแนนในระดับหมู่บ้านและบทบาทความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เช่น ครอบครัวยุติธรรม เพื่อนฝูง ความสัมพันธ์ของนักการเมืองถิ่นในระดับเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานีสู่บทบาทการเมืองในระดับชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของคณะคุณ พิณ (2557) ศึกษาเรื่องการเมืองถิ่นจังหวัดจันทบุรีพบว่า เครือข่ายความสัมพันธ์ของนักการเมืองในจังหวัดจันทบุรีทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น มีลักษณะสำคัญ คือ การสืบทอดเป็นเชื้อสายทางการเมืองและกลุ่มทางการเมือง จากบิดามารดา บุตร จากพี่ชายน้อง จากสามีภรรยา จากอาฆาตสู่หลาน ในเครือญาติ สาเหตุสำคัญในการสร้างทายาททางการเมืองคือ เพื่อสานต่ออุดมการณ์ทางการเมือง ขยายฐานการเมืองและธุรกิจของกลุ่มเครือข่าย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรปรับทัศนคติในการมองปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงใหม่ จากที่เคยมองปัญหาแบบรวบรัดตัดตอนว่าประชาชนโง่ ขาดการศึกษา ขาดการพัฒนา ควรกลับมามองที่ต้นเหตุของปัญหาอย่างแท้จริงว่าประชาชนในพื้นที่มีปัญหาความยากแค้นทางเศรษฐกิจ และรัฐต้องกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมเป็นธรรมและปราศจากอคติเหมือนเช่นในอดีต จัดให้มีบริการทางด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล และสวัสดิการต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมซึ่งจะช่วยลดปัญหาทางการเมืองได้อย่างยั่งยืน

2. ควรปรับขนาดของเขตเลือกตั้งให้มีขนาดเล็กลง ทั้งนี้จะทำให้ประชาชนสามารถเลือกผู้สมัครที่ประชาชนรู้จักมักคุ้น มีข้อมูล มีข้อมูลเกี่ยวกับตัว

ผู้สมัคร ส.ส.แต่ละคนได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้การใช้เงินซื้อเสียงอาจจะได้ผลน้อยลง เพราะประชาชนมีข้อมูลของผู้สมัครแต่ละคนเป็นอย่างดีแล้ว

3. ควรศึกษาสาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ในการเลือกตั้ง และแนวทางในการลดปัญหาการซื้อสิทธิ์ขายเสียง

4. ควรส่งเสริมให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง การยุบ เลิก พรรคการเมืองอยู่เป็นประจำส่งผลให้พรรคการเมืองขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาตามระบอบประชาธิปไตย การที่พรรคการเมืองเข้มแข็งจะช่วยให้การซื้อสิทธิ์ขายเสียงลดน้อยลง เพราะประชาชนมีแนวโน้มที่จะพิจารณาที่นโยบายของพรรคการเมือง พิจารณาปัจจัยของพรรคการเมืองมากกว่าปัจจัยอื่น

2.ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยนำเนื้อหาสาระที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาในจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้นักเรียนนักศึกษามีความรู้ และเข้าใจพัฒนาการทางการเมืองของจังหวัดอุดรธานี ซึ่งน่าจะนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิ์ขายเสียงและเข้าใจประชาธิปไตยในอนาคต

2. ควรศึกษาถึงความคิดเห็นของประชาชนชาวจังหวัดอุดรธานีที่มีต่อผู้แทนของตน ที่มีต่อการเลือกตั้ง และควรศึกษาถึงนักการเมืองที่พึงประสงค์ เพื่อสะท้อนให้นักการเมืองถิ่นได้รับรู้ว่า ประชาชนคิดอย่างไรกับผู้แทนและผู้แทนควรจะทำประพฤติ ปฏิบัติตนอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

คะนอง พิณ.(2557).นักการเมืองถิ่นจังหวัดจันทบุรี. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ฉลาด จันทรสมบัติ. (2557). นักการเมืองถิ่นจังหวัดมหาสารคาม. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ไชยวุฒิ มนตรีรักษ์. (2551). นักการเมืองถิ่นจังหวัดเลย. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

- ณัฐพงศ์ บุญเหลือ. (2556). **นักการเมืองถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- นพพล อัครชาติ. (2555). **นักการเมืองถิ่นจังหวัดหนองบัวลำภู**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ประเทือง ม่วงอ่อน. (2556). **นักการเมืองถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สุเชาว์ มีหนองหว้า และกิติรัตน์ สีพันธ์. (2549). **นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- อำนาจ ศรีพระจันทร์. (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ศึกษาเฉพาะอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช/นนทบุรี.

Translated Thai References

- Kanomg Pilun (2014). Politicians of Chanthaburi Province. Bangkok: King Prajadhipok's Institute.
- Chalard Chantarasombat. (2014). Politicians of Mahasarakham Province. Bangkok: King Prajadhipok's Institute.
- Chaiwut Montrirak. (2008). Politicians of loei Province. Bangkok: King Prajadhipok's Institute.
- Nattapong Boonlue. (2013). Politicians of Suphan Buri Province. Bangkok: King Prajadhipok's Institute.
- Noppon Akahat. 2012). Politicians of Nong Bua Lamphu Province. Bangkok: King Prajadhipok's Institute.
- Pratueng Moug-On. (2013). Politicians of Sisaket Province. Bangkok: King Prajadhipok's Institute.
- Suchao Minongwa and Kittirat Sihaban. (2549). Politicians of Ubon Ratchathani Province Bangkok: King Prajadhipok's Institute.

Amnat Siprajan. (2015). Factors Affecting Political Participation of Voters in the Election of Local Government Organization : A Case Study of Electing President of Udon Thani Provincial Administration Organization, Focusing on Ban Phue District, Udon Thani Province. Sukhothai Thammathirat Open University.